

Inhoudsopgave

Inhoud

INLEIDING	3
1. DE CONTEXT	3
VERANDERENDE BEVOLKINGSSAMENSTELLING	4
SOCIAAL DOMEIN EN DE ROL VAN SPORT	4
EIGEN KRACHT VAN DE SAMENLEVING	5
NETWERKEN	5
DE CIVIL SOCIETY	5
HET BEDRIJFSLEVEN	6
DE OVERHEID	6
2. DE OPBRENGST	6
3. REGIONALE AMBITIES	7
4. ACHTERHOEK IN BEWEGING: MODEL VOOR SPORTSTIMULERING	10
5. PROJECTAANPAK	11
6. HET PROCES IN DE TIJD	12

BIJLAGEN: De ambities

Iedereen doet mee:

1. Een leven lang bewegen voor iedereen
2. De sportvereniging van de toekomst
3. Optimale spreiding van bovenlokale voorzieningen
4. Sport als middel voor het sociaal domein

De regio Achterhoek groeit en b(l)oeit:

5. Sport en economie als partners voor een vitale Achterhoek
6. Duurzame sportaccommodaties

Inleiding

Achterhoek in Beweging is klaar voor de start van een nieuwe beleidsperiode. Tussen 2016-2019 staan twee speerpunten centraal:

1. Iedereen doet mee (een levenlang sporten voor iedereen); en
2. Een groeiende en b(l)oeiende Achterhoek (met de combinatie sport en economie als aanjager).

Achterhoek in Beweging is sinds 2012 het gezamenlijke initiatief van de samenwerkende gemeenten Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterwijk en stelt de kracht van sport, bewegen en een gezonde leefstijl centraal. Een gezonde leefstijl geeft energie en draagt bij aan een plezierig woon- en werkklimaat. Sportverenigingen bieden een belangrijke vaste plek om te bewegen, te ontmoeten, te leren, te ontspannen en uitdagingen aan te gaan. Achterhoek in Beweging wil verbindingen leggen tussen verschillende organisaties op het gebied van zorg, onderwijs, welzijn, cultuur, natuur, veiligheid, werkgelegenheid, integratie, bedrijfsleven, overheid en sport. Samenwerken aan een vitale samenleving met ruimte voor iedereen.

Achterhoek in Beweging constateert dat steeds meer partijen (als bedrijfsleven, onderwijs, zorg, maatschappelijke organisaties en overheid) de waarde van sport en bewegen als onderdeel voor een gezonde leefstijl inzien. Ook de waarde van de van oudsher hechte sportinfrastructuur in de Achterhoek wordt onderkend. In iedere gemeente is het sportbeleid lokaal vastgelegd en georganiseerd. Er is bereidheid om gezamenlijk op te trekken en gezamenlijk te werken aan gedeelde ambities, middels het samen uitvoeren van projecten. Achterhoek in Beweging wil de bewustwording van de kracht van verenigingen en positieve energie van een gezonde leefstijl nog meer laten zien en benutten. Zo kunnen nog meer inwoners van de Achterhoek profiteren.

De Achterhoek heeft een sterke naam als sportregio. Er zijn veel topsporters doorgebroken, het verenigingsleven is beroemd. Daar wil Achterhoek in Beweging op aanhaken. Door het merk Achterhoek goed in de markt te zetten. Een aanpakkersmentaliteit gekoppeld aan een gerichte ondersteuning levert enorme meerwaarde op. Er is een bedrijfsleven dat sterk is door dezelfde mentaliteit en het vermogen tot innoveren. De sport en het bedrijfsleven hebben veel te winnen bij verdergaande vormen van samenwerking. Achterhoek in Beweging biedt hiertoe het platform.

1. De context

Verskillende ontwikkelingen zijn van grote invloed op de positie van sport in de samenleving. Onder andere als gevolg van veranderingen in de samenleving. De bevolkingssamenstelling verandert. Jongere generaties vullen hun leven anders in dan oudere generaties. Overheden anticiperen. Zij passen hun beleid en wet- en regelgeving aan. Ook het bedrijfsleven en de civil

society bewegen mee. De overheid, civil society en het bedrijfsleven stemmen hun activiteiten nog niet in alle domeinen altijd even goed op elkaar af.

Veranderende bevolkingssamenstelling

De bevolkingssamenstelling van de Achterhoek verandert. Er is sprake van een afname van het absoluut aantal inwoners. Daarnaast is er sprake van ontgroening (minder jongeren) en vergrijzing (meer ouderen), een verandering die een grote uitdaging met zich meeneemt. Om de regio aantrekkelijk te houden voor jongeren is het belangrijk dat er een goede sportinfrastructuur ligt. Talentondersteuning in de breedste zin van het woord is uitdagend voor actieve en prestatiegerichte breedtesporters en kan ook talenten aantrekken. Ook is het inzetten op efficiëntie en multifunctionaliteit van accommodaties van groot belang. Door verschillende sporten te kunnen faciliteren, en gebruik te maken van het volume van de regio kan een grote groep verschillende sporters op hoog niveau bediend worden.

Het is ook belangrijk dat ouderen blijven sporten. Maar ouderen stellen andere eisen aan sport en bewegen dan jongeren. Zij sporten vaak minder in verenigingsverband en meer in de openbare ruimte. Wandelen en fietsen zijn populair. De Achterhoek leent zich uitstekend voor wandelen en fietsen. Door deze kwaliteit uit te buiten kunnen ook veel ouderen de fitnorm halen.

Sociaal domein en de rol van sport

Het Rijk draagt door middel van decentralisatie (onder andere de 3 D's) steeds meer taken over aan gemeenten. Dat betekent dat de gemeenten een groter en zwaarder takenpakket hebben. De achterliggende gedachte is dat gemeenten dicht bij de inwoners staan. Daardoor weten gemeenten waar knelpunten liggen en hoe die kunnen worden opgelost. De gemeente kan inschatten welke partijen samen kunnen werken aan een gezonde en veilige omgeving. Sport kan een grote bijdrage leveren aan een gezonde leefstijl. Vanuit de Wet publieke gezondheid is dit een belangrijke taak. Sport en bewegen zijn verder autonome beleidsgebieden van gemeenten en kunnen vrij ingevuld worden.

Voor het sociaal domein wordt sport, bewegen en gezondheid een steeds relevanter onderwerp. Sport, bewegen en gezondheid wordt 'de motor van de Achterhoek'. Het zorgt voor een goed welzijns- en leefbaarheidgevoel van de inwoners. Juist dit gevoel zal in de komende periode een belangrijke factor worden. Van inwoners wordt gevraagd om zelf meer te organiseren, de regie meer in eigen hand te nemen en op thema's zoals zorg, ontmoeting en diverse vormen van hulp zelf te participeren. Kortom, een terugtrekkende overheid en toewerken naar een participatiesamenleving.

Sport, bewegen en gezondheid bevorderen ook ontmoeting tussen verschillende groepen inwoners. Het voortdurend 'ontmoeten' met mensen (en partners) in de samenleving is van belang om betrokken te zijn bij de leefomgeving. Daar dragen ook sportaccommodaties/ sportvoorzieningen aan bij. Onderzoek toont aan dat bereikbaarheid van (kwalitatief goede) voorzieningen leidend is.

Eigen kracht van de samenleving

De eigen kracht van inwoners wordt, in toenemende mate, een belangrijke factor. Dat geldt voor bijvoorbeeld het verkrijgen van voorzieningen vanuit de Wmo, maar net zo goed geldt dat voor zelfredzaamheid van sportverenigingen en hun leden. Door meer gebruik te maken van de eigen kracht van mensen, en vooral ook door de juiste mensen op de juiste plek in te zetten, ontstaat een versterkende werking van zelfredzaamheid van de samenleving. Sportverenigingen nemen een sterke positie in binnen de samenleving. Mensen met verschillende achtergronden komen er samen om te ontspannen of juist prestaties neer te zetten. De kwaliteit van vrijwilligers wordt benut en de motivatie van leden is intrinsiek. Sportverenigingen dragen bij aan een goede en veilige sfeer in de wijk of dorp en bevorderen een gezonde leefstijl. Van deze kernkwaliteiten kan nog veel meer gebruik gemaakt worden. Voorwaarde hierbij is dat ook verenigingen in hun kracht geplaatst worden. De terugtrekkende overheid stimuleert deze eigen kracht door wel goede en juiste faciliteiten ter beschikking te stellen.

Netwerken

In algemene zin wordt het hebben, onderhouden en gebruiken van je netwerk een groter goed. De samenleving verandert in rap tempo. Gezien alle veranderingen die gaande zijn, staan gemeenten, maar ook haar netwerkpartners, waaronder sportverenigingen, voor een belangrijke opgave. Samenwerken, kennis delen, elkaar versterken en slimme verbindingen leggen, kortom netwerken, is van groot belang. Het gaat niet alleen om elkaar kennen, maar ook om kennisdeling. Netwerken geven doorgaans laagdrempelig toegang tot de mogelijkheid om good-practices te delen, gebruik te maken van de kennis en diensten van netwerkpartners, slimme verbindingen te leggen en samenwerking te bevorderen.

Gemeenten en hun partners maken meer gebruik van bestaande en nieuwe netwerken. Het stimuleren hiervan wordt onderdeel van de wijze waarop participatie door inwoners, verenigingen, maar ook gemeenten zelf, beter tot stand kan komen.

De Civil Society

Vrijwillige associaties spelen een grote rol binnen het sportdomein. Sportverenigingen, culturele organisaties, goodwill organisaties en bijvoorbeeld fondsen zijn ontstaan uit de behoefte vanuit de samenleving om een bepaalde activiteit te organiseren. Liefhebbers van een bepaalde tak van sport organiseren zich binnen een sportvereniging. Fondsen dragen bij aan de

realisatie van bepaalde doelstellingen. De civil society is sterk in beweging. De dominantie van de oude structuren om zaken op te lossen neemt af. Er worden vaker 'snelle acties voor een concreet doel' op internet georganiseerd dan een nieuwe stichting of vereniging opgericht. Verbonden zijn aan een organisatie voor de langere termijn en de verantwoordelijkheid voor de organisatie nemen, neemt af. Sportverenigingen staan meer onder druk (ledenaantallen, kaderproblematiek, financieel). In het overheidsbeleid komt steeds meer naar voren dat activiteiten voor de samenleving voortkomen uit de civil society en daar ook worden uitgevoerd. De overheid creëert geen aanbod meer, maar laat dit over aan de samenleving. Verbinden van initiatieven en ondersteunen wordt vaak nog wel gedaan. Partners voor de sport binnen de civil society zijn onder andere: maatschappelijke en culturele organisaties, fondsen en goodwill organisaties.

Het bedrijfsleven

Het bedrijfsleven is om verschillende redenen geïnteresseerd in sport. Via de sport kunnen producten gepromoot worden. Sponsoring van verenigingen en evenementen is een bekend voorbeeld. Maar een associatie met sport kan ook positief zijn voor de uitstraling en naamsbekendheid van een bedrijf als geheel en de positie in de maatschappij. In het kader van maatschappelijk ondernemen zijn bedrijven bereid om te investeren in sport. Voor vitale bedrijven (en dus ook vitale werknemers) kan het een mogelijkheid zijn om de eigen werknemers een sportprogramma aan te bieden.

De overheid

De overheid stimuleert sport. Er wordt waarde gehecht aan een gezonde leefstijl en participatie voor sociale cohesie. Ook de mogelijkheid om sport in te zetten voor versterking van het sportieve imago (voor gemeente provincie of land) wordt gebruikt. De overheid maakt gebruik van andere instrumenten om haar doelen te bereiken dan de markt (bedrijfsleven) en de civil society. De politiek bepaalt de gewenste uitkomsten. Wet- en regelgeving en subsidies zijn de sturingsinstrumenten. Op dit moment investeert de overheid om verschillende redenen: om initiatieven van anderen (waar dus blijkbaar behoefte aan is) te faciliteren, om een gezonde leefstijl te promoten (preventieve overwegingen) en om evenementen die bijdragen aan het promoten van sport en een geografische eenheid, te stimuleren. Veel meer dan voorheen zet de overheid in op samenwerking. Dit om geen problemen dubbel of topdown aan te pakken.

2. De opbrengst

In de afgelopen jaren is door de acht Achterhoekse gemeenten intensief samengewerkt op meerdere fronten op het brede gebied van sport en bewegen. De samenwerking tussen al deze partijen kan succesvol worden genoemd en heeft tot diverse mooie resultaten geleid, zoals de uitvoering van 'Scholder an scholder', het project 'Achterhoek in beweging: gezonde jeugd', het project 'vitale senioren' en de diverse sportaccommodaties. Er is in toenemende mate sprake van synergie en meerwaarde door samenwerking. Basis van de samenwerking is het door de colleges vastgestelde sportkader 'Vitale Achterhoek 2011-2014' waarin de brede ambities voor sport en bewegen van de Achterhoekse gemeenten zijn benoemd. (Zie 'Van

Vitale Achterhoek naar Achterhoek in Beweging; Evaluatie sportkader van de Achterhoek 2011-2014, augustus 2014.)

Enkele belangrijke conclusies:

- succesvolle samenwerking gerealiseerd tussen gemeenten, provincie en Gelderse Sport Federatie. Er is commitment aan (en geloof in) projecten
- er zijn veel netwerkpartners betrokken bij projecten
- de eerste (Quick win's) interventies zijn succesvol uitgewerkt, gesubsidieerd door gemeenten en provincie en extern uitgerold
- ambtelijk en bestuurlijk overleg sport is succesvol uitgewerkt tot een professioneel overleg
- er is een – te - grote belasting van het huidige ambtelijk overleg sport, doordat veel activiteiten zelf worden uitgevoerd
- 'de Achterhoek' wordt als beeldmerk/ imago nog te weinig ingezet.

3. Regionale ambities

De ambitie is om de komende jaren een gezonde samenleving te realiseren in de Achterhoek. Gezond wordt daarbij breed geïnterpreteerd. Mentale en sociale gezondheid zijn even belangrijk als fysieke gezondheid. Een gezonde samenleving is een samenleving waarin je prettig kunt wonen, ontspannen en werken. De ambities in dit beleidsdocument hangen nauw samen met het de ambities uit het regionale gezondheidsbeleid. Ook sluiten ze aan bij de overkoepelende ambities van Achterhoek 2020 en de daarin samenwerkende partners en het nieuwe sportbeleid van Provincie Gelderland 'Gelderland Sport! 2016-2019'.

Iedereen doet mee!

Sporten en bewegen vormen een cruciaal element binnen een gezonde leefstijl. Het is goed voor de fysieke gezondheid. Maar (samen) sporten en bewegen is ook een succesvolle participatietool. Successen beleven op verschillende niveaus en een sociaal netwerk versterken zijn enkele positieve gevolgen.

De sportvereniging van de toekomst is een punt waar mensen graag samenkomen. Waar de koffie klaarstaat, actuele zaken uit wijk of dorp worden besproken en ruimte is voor ontspanning. Sommige verenigingen hebben zelfs nog meer te bieden. Zij faciliteren bijvoorbeeld sportprogramma's voor doelgroepen, stellen hun accommodatie beschikbaar voor kinderopvang of zijn een dagbestedingsplek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Uiteraard ligt de kracht van de vereniging bij de sport die er wordt uitgeoefend. Daarin investeert de sportvereniging van de toekomst door een gewogen inzet van vrijwilligers en (semi-)professionals. Van buurtsportcoach tot trainer van het eerste team en van de materiaalman tot de vrijwilliger met bardienst.

Een goede spreiding van sportvoorzieningen in de Achterhoek draagt er in hoge mate aan bij dat iedereen op zijn eigen niveau verantwoord kan sporten. Van talenten tot mensen met een beperking en van uitdagende outdoor tot professionele indoor sporten. Door te anticiperen op kansen en onwikkelingen in de verschillende gemeenten en 'elkaar wat te gunnen' wordt

ervoor gezorgd dat de spreiding van accommodaties en sportaanbod optimaal is. Onder de noemer 'Iedereen doet mee' zijn vier ambities verder uitgewerkt:

1. Een levenlang sporten voor iedereen
2. De sportvereniging van de toekomst
3. Optimale spreiding van bovenlokale voorzieningen.
4. Sport als middel voor het sociaal domein

Deze ambities zijn opgenomen in de bijlage van dit sportkader.

De regio Achterhoek groeit en b(l)oeit

In de Achterhoek willen we graag kansrijke verbindingen leggen om de regio te laten groeien en bloeien. Een samenwerking tussen de economische sector en de sportsector kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren. Ook het beleidsterrein recreatie en toerisme ontwikkelt zich in deze richting (mede aangespoord door campagnes als 'Gelderland levert je mooie streken'). Sport draagt bij aan het creatief en innovatief vermogen van de samenleving, de ondernemingszin, de fysieke inrichting en het aanzien van de Achterhoek en versterkt daarmee de economie. Gemeenten, bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties kunnen samenwerken om nieuwe vormen van sport te ontwikkelen, te testen en uit te dragen. De regionale samenwerking op sportgebied biedt een kans voor bestuurlijke innovatie (bijvoorbeeld in de vorm van een denktank). Ook vitale werknemers en evenementen vallen onder de koppeling sport en economie.

Onder het motto: De regio Achterhoek groeit en b(l)oeit zijn twee ambities uitgewerkt. Deze zijn opgenomen in de bijlage:

1. Sport en economie als partner voor een vitale Achterhoek
2. Duurzame sportaccommodaties

4. Achterhoek in Beweging: Model voor sportstimulering

Het model is gebaseerd op het uitgangspunt dat:

1. inwoners van de Achterhoek
2. organisaties binnen de civil society
3. onderwijs
4. zorg
5. bedrijfsleven/sportsector
6. de overheid

een gezamenlijk belang hebben om sport in de Achterhoek op een hoog/ hoger niveau te brengen en te houden.

Het is de kunst om de overlap te vinden in wensen en de mogelijkheden voor sturing op elkaar af te stemmen. De basis vormt de ambities. De uitwerking is een continu proces. Een goed ingerichte infrastructuur zorgt ervoor dat ideeën en ambities van participanten afkomstig uit een van de domeinen veel sneller kunnen worden beoordeeld als kansrijk en tot ontwikkeling worden gebracht. Ook wordt het veel eenvoudiger om over een globaal idee te sparren en best practices te delen. Een geschikte ruimte voor een activiteit is vlot gevonden, mogelijke

geldstromen uit het bedrijfsleven, fondsen of subsidies zijn in beeld. Er is mankracht beschikbaar om te ondersteunen bij het tot uitvoer brengen van het voorstel of idee.

In de vorige hoofdstukken is al ingegaan op de meerwaarde van het bovenstaande model voor de overheid, het bedrijfsleven en de civil society, namelijk het sneller en meer breed gedragen tot ontwikkeling kunnen brengen van initiatieven op het gebied van sport en samenleving.

5. Projectaanpak

Om de regionale ambities te realiseren is het gewenst om een projectorganisatie in te stellen. Deze projectorganisatie gaat:

1. Zorgen voor het tot stand brengen van de juiste verbindingen (deze herkennen en koppelen). Dit gebeurt zowel met ideeën als bijvoorbeeld ruimten of geldstromen.
2. Adviseren van partijen zodat de uitkomsten van initiatieven passen onder de ambities
3. Uitvoeren en monitoren van de uitvoeringsagenda Achterhoek in Beweging
4. Leveren, vanuit de expertise (projectleiding en ondersteuning) van input voor het totaal.

De toekomstige organisatie van Achterhoek in Beweging wordt in twee fasen gerealiseerd¹:

Fase 1: (februari 2016 t/m mei 2016)

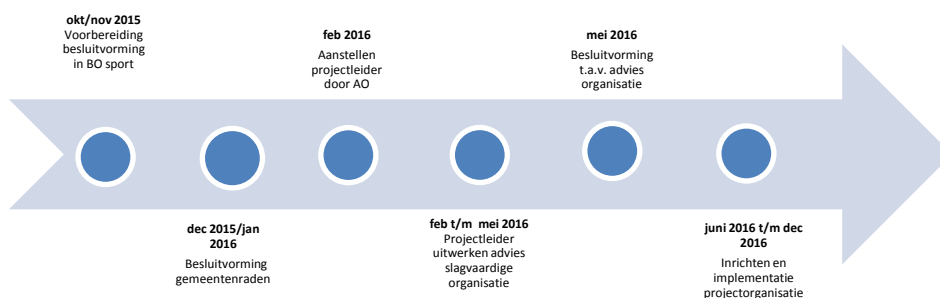
- Uitwerking voorstel slagvaardige organisatie (door projectleider)
- Mei: Besluitvorming (door bestuurders sport)

Fase 2: (juni 2016 t/m december 2016)

- Businessplan en Inrichten/implementatie van de organisatie

¹ Zie voor meer info de Projectopdracht: advies organisatie Achterhoek in Beweging, november 2015
Sportkader Achterhoek in Beweging 2016-2019, november 2015

6. Het proces in de tijd

BIJLAGEN: De ambities

A. Iedereen doet mee:

1. Een leven lang bewegen voor iedereen
2. De sportvereniging van de toekomst
3. Optimale spreiding van bovenlokale voorzieningen
4. Sport als middel voor het sociaal domein

B. De regio Achterhoek groeit en b(l)oeit:

5. Sport en economie als partners voor een vitale Achterhoek
6. Duurzame sportaccommodaties

A. IEDEREEN DOET MEE

1. Een leven lang bewegen voor iedereen

Ambitie:

Inwoners van de Achterhoek bewegen en sporten hun leven lang op hun eigen niveau.

Waarom:

Een krachtige Achterhoek is niet mogelijk zonder een vitale maatschappij. Sporten en bewegen zijn een belangrijke voorwaarde voor een gezonde leefstijl. Wij willen daarom graag dat zoveel mogelijk mensen:

- participeren in de samenleving
- de regie over hun eigen leven voeren en
- bijdragen aan het welbevinden van zichzelf en van hun sociale omgeving

Sport en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl draagt bij aan de vitaliteit van alle inwoners. De Achterhoek wil alle inwoners stimuleren tot een leven lang sporten en bewegen.

Doelstellingen:

- Inwoners bewegen hun leven lang en voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB).
- Inwoners zijn zich bewust van het belang van een actieve leefstijl en zetten zich hier voor in.
- Meer inwoners zijn bekend met en maken gebruik van een aantrekkelijk en passend kwalitatief sportaanbod dichtbij huis.
- Meer inwoners ontmoeten elkaar tijdens sport en bewegen en zijn betrokken bij de (vrijwilliers) activiteiten hierom heen.
- De (buiten)ruimte waarin inwoners zich bevinden nodigt uit tot bewegen.

Doelgroep:

Alle inwoners van de Achterhoek.

Hoe:

De sportinfrastructuur is zo ingericht dat sport en bewegen op elk niveau mogelijk is in de directe leefomgeving. Denk bijvoorbeeld aan sportinstuif in de wijk, spelen in de schoolpauze en van gezellig sporten bij de vereniging tot sporten op hoog niveau binnen de talentenacademie. Voorwaarden hiervoor zijn een veilig sportklimaat, passend sportaanbod en bekendheid van het sportaanbod.

Beoogd effect:

- Een omgeving die uitnodigt tot een gezonde leefstijl waardoor de eigen kracht van de samenleving zo goed en lang mogelijk benut wordt.
- Inwoners blijven langer gezond en kwaliteit van leven neemt toe.
- Inwoners bewegen op een verantwoorde manier (voorkomen van blessures/overbelasting).

- Inwoners ontmoeten elkaar en zijn minder eenzaam. Zij doen meer en langer mee aan het sociale leven en doen langer vrijwilligerswerk.
- Via maatschappelijke participatie en sociale activering naar meer samenhang in de eigen leefgemeenschap en bevordering van elkaars welzijn.
- Voorkomen wordt dat inwoners een beroep doen op de zorg.
- Langer in de eigen woonomgeving blijven wonen.

2. De sportvereniging van de toekomst

Ambitie:

Sportverenigingen zijn de **ontmoetingsplek in wijk of dorp** waarbij zij de eigen leden, buurtbewoners en andere regelmatige bezoekers uitnodigt om te sporten/te bewegen en om bij de vereniging betrokken te raken en te blijven. Sportverenigingen dragen in hoge mate bij aan de continuïteit van het sportaanbod. Zij geven de gelegenheid om te trainen en wedstrijden te spelen en bij de sport betrokken te zijn. Achterhoek in Beweging heeft de ambitie om de sportverenigingen zo te faciliteren dat zij de basis blijven van een gevarieerde sportbeoefening en ontmoetingsplaats in de Achterhoek.

Waarom :

Het verenigingsleven in de Achterhoek is sterk. Banden zijn oud en hecht. Heel veel Achterhoekers zijn lid van een sportvereniging. Bovendien is er een enorme verscheidenheid aan sportaanbod. Uniek in de Achterhoek zijn motorsport, golf en biljartverenigingen. Er wordt daarbij ook ingespeeld op nieuwe varianten (bijvoorbeeld de sterke survivaltak). Als de verenigingen aan kracht inboeten heeft dit grote gevolgen voor de sport en de sociale banden in wijken en dorpen. Veel sporten kunnen alleen in verenigingsverband worden beoefend, omdat er geen verdienmodel achter zit. Het is ook niet haalbaar om dit door de markt over te laten nemen. Verenigingen worden gedragen door leden, vrijwilligers, sympathisanten en sponsors.. Het oprechte enthousiasme voor de sport maakt dat er geen betere ambassadeurs zijn dan de leden van de verenigingen. Hoewel het verenigingsleven veerkrachtig is zijn er wel grote uitdagingen. Om toekomstbestendig te zijn moet er gekeken worden naar samenwerkingsmogelijkheden en nieuwe doelgroepen. Het is belangrijk dat verenigingen een visie ontwikkelen over hoe om te gaan met veranderende wensen en eisen van leden. Ook moet er een antwoord gevonden worden op vraagstukken die voortkomen uit krimp. Hoe zorgen we ervoor dat iedereen zijn/haar plek kan vinden om te sporten en of te bewegen, maar ook dat competitie, plezier, vriendschap, sociale erkenning, gezond bewegen en/of een leuke vrijwilligersbaan binnen het verenigingsleven blijven bestaan?

Doelstellingen:

- Behouden en versterken van het verenigingsleven.
- Sportverenigingen hebben genoeg houvast om een toekomstvisie op te stellen.
- Verenigingen beschikken over een goede toolkit om vrijwilligers te werven en te behouden.
- Accommodaties zijn zo ingericht dat ze ondersteunend zijn aan alle doelgroepen die er hun sport in beoefenen, inclusief mensen met een beperking.
- Een gevarieerd sportaanbod voor alle inwoners bereikbaar houden.

- De sportclub laten doorontwikkelen tot de centrale actor in wijk of dorp.
- Accommodaties zijn optimaal bezet.

Doelgroepen :

Leden, bestuurders, vrijwilligers sympathisanten, onderwijs en sponsors van verenigingen, overige lokale, regionale en landelijke partners.

Hoe:

De sportinfrastructuur in de Achterhoek is zo ingericht dat sport en bewegen op elk niveau mogelijk is in de directe leefomgeving. Sportverenigingen vormen hierin de spil. De harde en zachte sportinfrastructuur kunnen meer en beter benut worden bij de invulling van maatschappelijke taken. Voorwaarde is dat de faciliteiten aangepast worden aan de veranderende omgeving en de eisen/wensen van alle gebruikers. Randvoorwaarden zijn dan: goed uitgeruste (multifunctionele) accommodaties met voldoende sportmaterialen, veilige bereikbare accommodaties, goede vervoersvoorzieningen, voldoende verlichting, betaalbare accommodaties. Uitwisseling van kennis, kunde en mankracht tussen sportverenigingen onderling en sportverenigingen en ondersteunden partijen in het veld (sportbonden, bedrijven, overheden, onderwijs).

Beoogd effect:

- Sterke sportverenigingen met een stabiel kader.
- Verenigingen waar vrijwilligerswerk behapbaar is en leuk om te doen (door mogelijkheden voor training, ontspanning en kleine waarderingen)
- Waardering voor en ondersteuning van verenigingen Sportaccommodaties omturnen naar multifunctionele accommodaties waardoor de bezettingsgraad hoger wordt ten behoeve van de exploitatie.

Meerwaarde samenwerking op Achterhoekse schaal:

- Door menskracht te delen (beweegconsulent/clubs/ combinatiefunctionarissen/verenigingsmanagers/buurtsportscoaches/personeel buitenschoolse sportopvang) hoeven gemeenten niet alleen te investeren.
- Eenduidigheid in beleid, voorzieningen, communicatieboodschap voor de hele Achterhoek.
- Meer verenigingen met een vergelijkbare samenstelling en problematiek.

3. Optimale spreiding van bovenlokale voorzieningen

Ambitie:

Een optimale regionale spreiding van bovenlokale sportaccommodaties, welke voldoende exploitabel zijn.

Waarom:

Er ontstaat een toenemende druk op het voorzieningenniveau. Dit komt door o.a.

- krimp,
- ontgroening,

- (lokale) overheidsbezuinigingen,
- decentralisaties,
- (toenemende) mobiliteit,
- toenemende druk op het voorzieningenniveau,
- toenemende beheer –en exploitatiekosten,
- noodzakelijke renovatie en
- nieuw en/of verbouw van accommodaties op korte termijn².

Gemeenten (en dus ook regio Achterhoek) zijn genoodzaakt om gezamenlijk na te denken over de toekomst van de sportaccommodaties. Een heroriëntatie lokaal en regionaal is nodig. Op de volgende vragen willen we de komende periode een antwoord formuleren:

- Welke typen sport (-accommodaties) kenmerken en versterken de Achterhoek?
- Welke typen sportaccommodaties worden gemist?
- In welke gebieden/gemeenten zien we een ondervertegenwoordiging van bepaalde typen sportaccommodaties?
- Waar zien we een inefficiëntie (exploitatieproblemen) en ongewenste concurrentie tussen sportaccommodaties (bovenlokaal) ontstaan?
- Binnen welke gemeenten zijn er plannen om bovenlokale multifunctionele (breedte-/topsport) accommodaties³ te bouwen?
- Waar is krachtenbundeling ondersteunend aan de inzet van personele capaciteit, beheer, onderhoud en exploitatie?
- In hoeverre wordt er kennis en ervaring op bepaalde vlakken tussen gemeenten gedeeld?

Het momentum is aangebroken om gezamenlijk een integrale aanpak op dit vlak te realiseren?

Doelstellingen:

- Bovenlokale sportaccommodaties welke een kwalitatief, sterk en toegankelijk (sport) aanbod bieden, welke voldoen aan de wensen en behoeften van de gebruikers;
- Vitale en sterke (sport) aanbieders (o.a. sportverenigingen), welke een kwalitatief sterk aanbod bieden teneinde voldoende bezettingsgraad en exploitatie te realiseren;

Doelgroep:

Alle (bovenlokale) sportaccommodaties van de Achterhoek.

Hoe:

²Uit de eindrapportage van de Sport Accommodatie Monitor, blijkt dat een groot deel van de Achterhoekse accommodaties voor 1980 is gebouwd en tussentijds niet zijn gerenoveerd, waardoor op korte termijn investeringen te verwachten zijn;

³ Uit de eindrapportage van de Sport Accommodatie Monitor, blijkt dat er weinig accommodaties multifunctioneel worden gebruikt.

Om deze ambitie te realiseren, is het verstandig aanvullend op de Sport Accommodatie Monitor een verdere inventarisatie te doen op spreiding, op bijvoorbeeld bovengenoemde vragen en op de wensen van de gemeenten (voor welke sporten willen zij betere faciliteiten). Met andere woorden: welke kansen en mogelijkheden zijn er en is het mogelijk een gezamenlijke bovenlokale aanpak te ontwikkelen?

Een verdere inventarisatie is nodig en vervolgens dient er een gezamenlijke aanpak uitgewerkt te worden.

Beoogd effect:

- Sportaccommodaties welke bijdragen aan (top)sporten, bewegen, gezonde leefstijl, maar ook aan (vrijetijds)bestedingen op cultureel en bijvoorbeeld recreatief en maatschappelijk vlak;
- Sportaccommodaties welke een bijdrage geven aan ontmoeting, participatie, en bijdragen aan een gezonde leefomgeving;
- Sportaccommodaties welke een bijdrage geven aan de lokale en regionale economie;
- Toenemende samenwerking tussen (sport) aanbieders (o.a. sportverenigingen en stichtingen)
- Passende accommodaties voor mensen met een beperking.

Meerwaarde samenwerking op Achterhoekse schaal:

- Het collectief behouden/realiseren van een breed en bereikbaar sportaanbod
- Beheersbaar houden van accommodatiekosten (op exploitatie, personeel etc.)
- Het delen van kennis en ervaringen

4. Sport als middel voor het bereiken van doelstellingen in het sociale domein

Ambitie:

Door middel van sport mensen bewegen om deel te nemen aan de samenleving. In de sportsector kan werkervaring worden opgedaan of een goede dagbesteding worden gevonden. Samen sporten en bewegen bevordert integratie en participatie. De leefbaarheid in wijk en dorp gaat er op vooruit. Preventief inzetten op een gezonde leefstijl en zo voorkomen dat er op de langere termijn curatieve maatregelen moeten worden genomen valt ook onder deze ambitie. Naast bewegen vormt ook voeding een cruciaal onderdeel van een gezonde leefstijl.

Waarom:

Het streven is zoveel mogelijk mensen actief te laten participeren in de samenleving, de regie over hun eigen leven te laten voeren en bij te dragen aan het welbevinden van hun sociale omgeving. Hiermee wordt de leefbaarheid in wijken en dorpen vergroot. Door in te zetten op een gezonde leefstijl kunnen stijgende gezondheidskosten op termijn voorkomen worden.

Doelstellingen:

Door middel van sport/bewegen en een gezonde leefstijl:

- Bevorderen van participatie en vergroten van leefbaarheid in wijken en dorpen.

- Integratie, re-integratie en dagbesteding op een laagdrempelige manier mogelijk maken.
- Sociale vaardigheden en succeservaringen realiseren bij doelgroepen die voortijdig school verlaten of uitvallen op de arbeidsmarkt.
- Voorkomen van langdurige en hoge medische/zorgkosten op langere termijn.
- Gezondheidsachterstanden in risicogebieden terugdringen.
- Realiseren van samenwerkingsverbanden tussen inwoners en partners.
- Sport wordt ingezet als middel en draagt bij aan doelstellingen op het gebied van volksgezondheid, transitie, WMO participatie.

Doelgroepen :

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, jongeren (met een risico op) vroegtijdig school verlaten, nieuwkomers, wijk- en dorpsbewoners, mensen met een risico op gezondheidsachterstanden, mensen met een beperking.

Hoe :

Sport- en beweegaanbieders, dienstverleners in het sociaal domein en gemeenten vormen samen een visie op hoe sport het best ingezet kan worden om de doelen in het sociale domein te bereiken. Vervolgens worden afspraken gemaakt over hoe men elkaar informeert, doorverwijzingen realiseert, mensen met beperking faciliteert en cliënten signaleert. Afspraken en resultaten worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Er wordt gebruik gemaakt van elkaars expertise om de doelgroepen zo goed mogelijk van dienst te zijn. Zo vindt er een kruisbestuiving plaats tussen sport, onderwijs, zorgaanbieders en overheden. Daar waar 'gaten vallen' worden extra inzet gepleegd om mensen niet tussen wal en schip te laten vallen.

Beoogd effect:

- Een omgeving die uitnodigt tot een gezonde leefstijl waardoor de eigen kracht van de samenleving zo goed en lang mogelijk benut wordt.
- In gezamenlijkheid een kostenefficiënte en effectieve actie uit kunnen zetten op individuele vraagstukken op het gebied van participatie of leefstijl waardoor mensen minder snel uitvallen.
- Inwoners blijven langer gezond, kwaliteit van leven neemt toe en blijven langer wonen in de eigen omgeving.
- Inwoners ontmoeten elkaar en zijn minder eenzaam. Zij doen meer en langer mee aan het sociale leven en doen langer vrijwilligerswerk.
- Via maatschappelijke participatie en sociale activering naar meer samenhang in de eigen leefgemeenschap en bevordering van elkaars welzijn.
- Verlagen van de uitgaven aan medische zorg (door in te zetten op preventie)

Meerwaarde samenwerking op Achterhoekse schaal:

- Door menskracht te delen (beweegconsulent/clubs/ combinatiefunctionarissen/verenigingsmanagers/buurtsportscoaches/ personeel buitenschoolse sportopvang) hoeven gemeenten niet alleen te investeren.
- Regionale infrastructuur voor aangepast sporten ook regionaal aanspreken
- Eenduidigheid in beleid, voorzieningen, communicatieboodschap voor de hele Achterhoek.

B. DE ACHTERHOEK GROEIT EN B(L)OEIT

5. Sport en economie als partners voor een vitale Achterhoek

Ambitie: Een sterke sportieve regio met een positief vestigingsklimaat voor personen en bedrijven.

Waarom:

Aan sport zitten allerlei aspecten van die een samenleving van belang acht, zoals plezier en vermaak, bewegen, gezondheid, competitie, maatschappelijke betrokkenheid (meedoen) en persoonlijke ontwikkeling. Sport heeft echter ook een economische waarde. Sport draagt bij aan het creatief en innovatief vermogen van de samenleving, de ondernemingszin, de fysieke inrichting en het aanzien van de Achterhoek. Men besteedt veel aan sportproducten, het creëert werkgelegenheid en bespaart hoge zorgkosten. Andersom kan het bedrijfsleven van grote toegevoegde waarde zijn voor de sport in de Achterhoek. Bedrijven kunnen vanuit hun specifieke expertise een impuls geven aan de bedrijfsvoering van sportorganisaties en evenementen. Daarnaast is er een economische winst te behalen met grote evenementen en bieden sportevenementen met hun side-events kansen voor het branden van het merk Achterhoek.

Doelstellingen:

- De Achterhoek is een sportieve regio met een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor personen en bedrijven.
- Er zijn structurele kruisbestuivingen op regionale schaal tussen bedrijven, sport, onderwijs en evenementen organisaties met een maatschappelijk en/of economisch effect.
- Verenigingen en de sportbranche realiseren samen sportaccommodaties, sportprogramma's of verenigingsondersteuning.

Doelgroepen:

Ondernemers, sportaanbieders, onderwijs, evenementenorganisaties, inwoners, toeristen.

Hoe:

Door het oprichten van een regionaal platform worden het bedrijfsleven, de sport, onderwijs en evenementenorganisaties met elkaar in verbinding gebracht. Er wordt onderzocht welke ondersteuning nodig is om vanuit ontmoeting, 'het goede idee' uit te laten groeien tot een concreet initiatief waarbij sport en bedrijfsleven samenwerken en waar zij ook beiden de vruchten van plukken (bijvoorbeeld gezamenlijke realisatie, onderhoud, beheer en gebruik van een accommodaties of vitale werknemers).

De regio heeft tevens de ambitie om komende periode één groot sportevenement met landelijke uitstraling naar de regio te halen. Doel hiervan is om inwoners, toeristen, ondernemers, onderwijs en evenementenorganisaties te inspireren, door samen te werken rond het thema sport. Hiermee wordt de regio beter in beeld gebracht en de regionale economie verder versterkt.

Gezamenlijke initiatieven van verenigingen en de sportbranche voor het realiseren van sportaccommodaties (of sportprogramma's/verenigingsondersteuning) worden ondersteund.

Beoogde effecten:

- Er is meer werkgelegenheid in de regio Achterhoek (m.n. in sector sport, toerisme, onderwijs).
- Menselijk kapitaal is vergroot door educatie (professionalisering) en uitwisseling.
- Sportevenementen dragen bij aan terugkeerbezoek, toerisme en bestedingen in de regio.
- Inwoners uit de regio zijn bekend met 'Achterhoek in Beweging'.

Meerwaarde samenwerking op Achterhoekse schaal:

- Groter bereik en grotere reikwijdte.
- Beter kunnen benutten van het uitgebreide netwerk.
- Maatschappelijke partners, overheid en bedrijfsleven zetten gezamenlijk in op het profileren van sport in de Achterhoek en het promoten van de Achterhoek als sportieve regio.
- Er wordt afgestemd over het organiseren van side events bij evenementen in de Achterhoek. Dit om zoveel mogelijk belangstelling voor de evenementen te genereren en verschillende initiatieven aan elkaar ondersteunend te laten zijn.

6. Duurzame sportaccommodaties

Ambitie:

Alle sportaccommodaties energieneutraal in 2030⁴

Waarom:

De regio Achterhoek wordt gekenmerkt door rust, ruimte en een prachtig landschap. Om dit voor de toekomst te behouden neemt het milieu een belangrijke plaats in. Anderzijds draagt deze ambitie bij aan een goed en krachtiger imago: de Achterhoek als koploper in het komen tot een volledig energieneutrale regio.

Vanuit kostenoverwegingen kunnen de energiekosten, wanneer de krachten worden gebundeld, fors worden gereduceerd. Dit door in het collectief duurzame eigen energie op te wekken. Dit komt vervolgens niet alleen ten goede aan een gezonde leefomgeving, maar aan het versterken van de regionale economie; zo zal de consumptie en werkgelegenheid toenemen.

Wanneer het gaat om de Achterhoekse sportaccommodaties (excl. sporthallen) dan blijkt uit onderzoek⁵ dat de totale kosten (geschat) voor gas en elektriciteit € 4.671.274 zijn. De CO₂ uitstoot is 16.803 ton CO₂. Dit zijn forse bedragen en uitgaande van energieneutraliteit moet dit op den duur naar '0' zijn gereduceerd.

Kortom: de regio erkent het gezamenlijke belang om met duurzame energie aan de slag te gaan en heeft daarmee de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn.

Doelstellingen:

- Sterke en vitale sportverenigingen en stichtingen;
- Het reduceren van de energiekosten, teneinde geen kosten meer te hebben voor energie door eigen energie op te wekken;
- Sportaccommodaties in de Achterhoek energieneutraal in 2030;

Doelgroep:

Alle sportaccommodaties van de Achterhoek.

Hoe:

Sportverenigingen en stichtingen (maar ook andere eigenaren van sportaccommodaties) zijn zich bewust van het feit om duurzamer om te gaan met energie, treffen vervolgens maatregelen om te komen tot energieneutrale maatregelen en versterken daarmee hun financiële positie en dragen bij aan een beter milieu.

Om duurzame sportverenigingen te realiseren is het niet alleen belangrijk om duurzame maatregelen treffen in de zin van energieneutraliteit, maar ook een duurzaam (sport) aanbod wat zorgdraagt voor een stabiel ledenaantallen en het hebben van een duurzame organisatie (met voldoende (gekwalificeerde) vrijwilligers) van groot belang.

⁴ Deze ambitie sluit aan op de ambitie: *De Achterhoek, 'Energie-neutraal in 2030'*. Die ambitie is in 2009 door Ondernemers, Onderwijs en Overheid in het Akkoord van Groenlo uitgesproken., welke in 2013 nogmaals is bevestigd door het ondertekenen van een nieuw 'Akkoord van Groenlo 2013.

⁵ Onderzoek 'Besparingspotentieel Gelderse Sportaccommodaties en Scholen', augustus 2015

Sportkader Achterhoek in Beweging 2016-2019, november 2015

Met andere woorden sportverenigingen welke in *alle* opzichten duurzaam zijn, zullen hun bestaansrecht behouden en creëren voldoende voorwaarden om toekomstperspectief te genereren en te behouden.

Beoogd effect:

- Een gezond verenigingsleven welke bijdraagt aan sport, bewegen en een gezonde leefstijl;
- Een gezond verenigingsleven welke midden in de samenleving staat en een bijdrage geeft aan een gezonde leefomgeving (leefbaarheid en sociale cohesie) en krachtigere kernen in de Achterhoek;
- Regionale krachtenbundeling van verenigingen welke gezamenlijk zorgdragen voor het opwekken van duurzame (regionale) energie.

Meerwaarde samenwerking op Achterhoekse schaal:

- Collectief investeren in duurzame energie bespaart kosten;
- Regiomarketing: profilering van de Achterhoek als krachtige regio, welke als eerste regio in Nederland energieneutraal is;
- Het behoud van een gezonde en groene leefomgeving;
- Het versterken van de regionale economie (vergroten werkgelegenheid, Achterhoek als vestigingsplaats voor (nieuwe) bedrijven etc.).

